

Bogens indledning er policy study-orienteret, men som omtalt er dens grundlag reguleringsteori, hvilket er velbegrunderet. Den teoretiske diskussion i kapitel 2 vidner om forfatterens solide kendskab til den omfattende litteratur på området og til dens »politologiske frugtbarhed« – og de empiriske kapitler viser evnen til at nyttiggøre reguleringsteorien.

Det kan nok diskuteres, hvor megen ny teoretisk erkendelse bogen fremlægger; tydeligst fremstår selvstændigheden i forhold til den foreliggende reguleringslitteratur i udviklingen af den ovenfor nævnte analyseramme, specielt med henblik på regulering ud fra et klassisk almen-interesse rationale. Der vil i en sådan teori-diskussion og opstilling af analyseramme altid være noget, en anmelder kunne tænke sig anderledes; her vil jeg pege på en enkelt uklarhed.

Grundlaget for analyserammen er en policy-variabel (den afhængige variabel) og en interessedeltagelses-variabel (den uafhængige variabel), hvortil kommer politisk-administrative strukturer som en betingende faktor. Eksplicit er den sidste faktor, »regulatorinteressen«, ikke en del af analyserammens hoveddimension, men alligevel opstilles en figur over reguleringsformer, der angives at være ikke to-, men tredimensionel, dvs. den skal medreflektere regulatorinteressen. Oven i købet synes betegnelserne for de fire reguleringsformer primært at afspejle regulatorinteressen. Dette virker forvirrende – uden at det dog skaber egentlige problemer i den empiriske analyse.

Disse bemærkninger skal ikke ændre ved den vurdering, at der her er tale om et solidt arbejde, der vidner om forfatterens store viden om emnet monopolregulering og relevante politologiske teorier. Og bogen kan uden tøven anbefales. – Teknisk kan det undre, at et så professionaliseret forlag som Odense Universitetsforlag lader så mange korrekturfejl smutte igennem; her skal kun nævnes, at der i note 4, side 195, mangler et meningsgivende »ikke«.

Niels Chr. Sidenius
Institut for Statskundskab

Jan Sundberg, *Lokala partiorganisationer i kommunala och nationella val. Förändringar i organisatorisk styrka och medlemsaktivitet i politiska lokalföreningar i Finland åren 1945-1987*, Helsingfors: Finska Vetenskaps-Societeten, 1989, 143 s.

En væsentlig del af den videnskabelige litteratur om de politiske partier har koncentreret sig om partiernes rolle og funktion i den politiske proces. Et gennemgående træk i denne forskning har været påpegningen af partiernes generelt aftagende betydning. Deres evne til at sætte dagordenen, til at mobilisere og til at socialisere er ikke, hvad den har været, og partiernes indflydelse på den konkrete lovgivnings udformning og implementering er aftaget i takt med fremvæksten af mægtige interesseorganisationer og opbygningen af stærke offentlige bureaukrater. Det er imidlertid kun få af disse studier, der i nævneværdig grad behandler disse forandrings betydning for de politiske partiers organisatoriske udvikling.

Bogens indledning er policy study-orienteret, men som omtalt er dens grundlag reguleringsteori, hvilket er velbegrunderet. Den teoretiske diskussion i kapitel 2 vidner om forfatterens solide kendskab til den omfattende litteratur på området og til dens »politologiske frugtbarhed« – og de empiriske kapitler viser evnen til at nyttiggøre reguleringsteorien.

Det kan nok diskuteres, hvor megen ny teoretisk erkendelse bogen fremlægger; tydeligst fremstår selvstændigheden i forhold til den foreliggende reguleringslitteratur i udviklingen af den ovenfor nævnte analyseramme, specielt med henblik på regulering ud fra et klassisk almen-interesse rationale. Der vil i en sådan teori-diskussion og opstilling af analyseramme altid være noget, en anmelder kunne tænke sig anderledes; her vil jeg pege på en enkelt uklarhed.

Grundlaget for analyserammen er en policy-variabel (den afhængige variabel) og en interessedeltagelses-variabel (den uafhængige variabel), hvortil kommer politisk-administrative strukturer som en betingende faktor. Eksplicit er den sidste faktor, »regulatorinteressen«, ikke en del af analyserammens hoveddimension, men alligevel opstilles en figur over reguleringsformer, der angives at være ikke to-, men tredimensionel, dvs. den skal medreflektere regulatorinteressen. Oven i købet synes betegnelserne for de fire reguleringsformer primært at afspejle regulatorinteressen. Dette virker forvirrende – uden at det dog skaber egentlige problemer i den empiriske analyse.

Disse bemærkninger skal ikke ændre ved den vurdering, at der her er tale om et solidt arbejde, der vidner om forfatterens store viden om emnet monopolregulering og relevante politologiske teorier. Og bogen kan uden tøven anbefales. – Teknisk kan det undre, at et så professionaliseret forlag som Odense Universitetsforlag lader så mange korrekturfejl smutte igennem; her skal kun nævnes, at der i note 4, side 195, mangler et meningsgivende »ikke«.

Niels Chr. Sidenius
Institut for Statskundskab

Jan Sundberg, *Lokala partiorganisationer i kommunala och nationella val. Förändringar i organisatorisk styrka och medlemsaktivitet i politiska lokalföreningar i Finland åren 1945-1987*, Helsingfors: Finska Vetenskaps-Societeten, 1989, 143 s.

En væsentlig del af den videnskabelige litteratur om de politiske partier har koncentreret sig om partiernes rolle og funktion i den politiske proces. Et gennemgående træk i denne forskning har været påpegningen af partiernes generelt aftagende betydning. Deres evne til at sætte dagordenen, til at mobilisere og til at socialisere er ikke, hvad den har været, og partiernes indflydelse på den konkrete lovgivnings udformning og implementering er aftaget i takt med fremvæksten af mægtige interesseorganisationer og opbygningen af stærke offentlige bureaukratier. Det er imidlertid kun få af disse studier, der i nævneværdig grad behandler disse forandrings betydning for de politiske partiers organisatoriske udvikling.

En af dem, der har gjort det, er Leon D. Epstein i »Political Parties in Western Democracies« fra 1967. Ifølge Epstein vil der uundgåeligt ske en organisatorisk forandring af de politiske partier i form af et faldende medlemstal, en øget magt til partieliterne og en stærkere organisatorisk koncentration om det at kapre stemmer ved valgene. En masseorganisering i traditionel forstand vil være overflødig for et nutidigt politisk parti. Det vil være mere afhængig af moderne massemedier, først og fremmest TV, når det skal føre valgkampe, end af at have en stor medlemsskare. Partierne vil simpelthen have mere brug for professionelle medie- og marketingeksperter end for medlemmer. Ekspertisen kan købes ude i byen, hvorfor partiorganisationens betydning for afviklingen af en succesfuld kampagne vil være reduceret stærkt. Endelig vil der opstå en voksende kløft mellem partieliterne og de menige medlemmer, idet det kun er eliterne, der vil have udsigt til en egentlig materiel belønning i form af valg til de offentlige tillidsposter, medens de menige medlemmers materielle belønning vil være meget beskedent. Så hvorfor overhovedet have ulempe med at være medlem af et parti og hvorfor have besværet med en stor organisation? Det vigtigste for partierne er at hverve stemmer, og det kan gøres uden det store traditionelle organisatoriske apparat.

Det er denne public choice inspirerede teori Jan Sundberg har sat sig for at afprøve på finske forhold. Han påviser, efter en grundig diskussion af, hvorledes partimedlemskab skal defineres, at den nedgang i partiernes medlemstal, som man ifølge Epstein skulle forvente, *ikke* har fundet sted i Finland. Tværtimod har der fra 1945 og frem til begyndelsen af 1980'erne været en medlemstilgang. Især har de borgerlige partier kunnet notere øget tilslutning. I 1980'erne er fremgangen afløst af en stagnation, men om tilbagegang i Epsteinsk forstand er der slet ikke tale.

Forklaringen på denne »anderledes« udvikling finder Jan Sundberg ved at gå et skridt videre i analysen end Epstein. Medens denne alene drog sine konklusioner på basis af observationer på det nationale niveau, udvider Sundberg analysefeltet til også at omfatte det lokale niveau. Her viser det sig, at de finske partier i perioden efter 1945 har foretaget en kraftig udvidelse af deres lokale organisationsapparat. Således steg antallet af for eksempel Centerpartiets lokale partiorganisationer fra 453 i 1945 til 3.935 i 1983. Denne udvikling skal ifølge Sundberg ses i sammenhæng med den partipolitisering af den lokale politik, der fra de politiske partiers side bevidst blev iværksat.

Effekten af denne politisering af det lokale niveau har blandt andet været, at medlemmerne af partierne har fået en øget indflydelse, og at de aktive medlemmer i højere grad har kunnet se frem til en egentlig belønning for deres indsats. Således blev 65.836 personer nomineret ved kommunalvalget i 1980, hvilket – afhængig af opgørelsesmetoden – svarede til ca. 30-60 procent af de aktive partimedlemmer. Til fordeling mellem disse var der 12.777 mandater.

Men dertil skal så lægges, at en lang række råd, nævn, kommissioner mv. i den kommunale forvaltning sammensættes af partipolitisk udnævnte personer i forhold til partiernes mandattal i kommunalbestyrelserne. Endelig overgik i løbet af 1960'erne en række kirkelige, kooperative og faglige organisationer til at vælge deres styrende organer ved forholdstalvalgmetoden mellem konkurrerende kandi-

datlister, hvilket gav partierne en ypperlig mulighed for også at politisere disse valg. Tusindvis af partimedlemmer har herved opnået tillidsposter. Kort sagt: gennem partiernes »sætten sig på lokalpolitikken« er det mere rationelt for den, der ønsker indflydelse og belønning, at melde sig ind i et politisk parti end at være udenfor.

Denne udbygning af det lokale net er sket på initiativ fra partiledelsen og med dens fulde opbakning. Partiledelsen har set fordelene i at have en stærk og bred organisation, som trods alt er et godt aktiv at have i valgsituationerne. Selv om tendensen har været, at de lokale organisationer er blevet mere selvstændige i forhold til ledelsen, så er det Sundbergs vurdering, at der ikke er opstået nogen modsætning mellem bredde og elite i de finske partier.

Et andet forhold, der ifølge Sundberg kan forklare »den anderledes udvikling«, er den lovgivning, partierne selv gennemførte i slutningen af 1960'erne. Gennem vedtagelsen af en ny lov om rigsdagsvalg og en lov om offentlig partistøtte styrkedes partiernes stilling afgørende i det finske samfund. Det blev simpelthen ulovligt at afskaffe partierne. Vedtagelsen af en ny kommunal valglov sikrede partierne en helt dominerende rolle ved kandidatnomineringen. Ved siden af disse formelle tiltager peger Sundberg endvidere på partiernes praksis med hensyn til dannelsen af parallelle valgorganisationer for de enkelte kandidater som en medvirkende årsag til denne udvikling.

Sundberg afslutter bogen med en kort og klar diskussion af den empiriske analyses implikationer for partiteorien. Han tager meget velargumenteret afstand fra Epsteins påstand om, at udviklingen vil skabe en øget kløft mellem partieliten og de menige medlemmer. Rationalet synes snarere i det finske tilfælde at være, at både den enkelte og kollektivet er blevet belønnet. På et solidt empirisk grundlag giver Sundberg dermed et vægtigt bidrag til den standende debat om public choice modellernes bæredygtighed.

Det er et meget væsentligt bidrag til nordisk partiforskning, Jan Sundberg har publiceret. Det er velgørende med så grundige og omfattende empiriske afprøvninger af de herskende partiteorier. Argumentationen i afhandlingen er klar, stringent og veldokumenteret. At den sandsynligvis ikke er holdbar i dansk sammenhæng er en anden sag. Sundbergs bog må under alle omstændigheder virke som inspirationskilde og forbillede for de i dansk sammenhæng så hårdt savnede empiriske analyser af de danske partiers organisatoriske udvikling. Der er nok at tage fat på.

Lars Bille
Institut for Samfundsfag og Forvaltning